

24TH LATIN SUMMER SCHOOL

15th-19th JANUARY 2018

New Law Building, University of Sydney

LEVEL 4.4

Tibullus *Elegies* (selections)

Instructor: Paul Roche

Tibullus on love, death and Rome

Tibullus (c.55 to 19 / 18bce) is (IMHO) among the most underrated of the Latin poets. This was not the case in antiquity: a brief life derived from Suetonius tells us that many Romans considered him to be their premier elegist (the canonical elegists are Gallus, Tibullus, Propertius, Ovid). He authored two slim volumes of poetry, containing 10 and 6 poems respectively. His first book was published c.27–6bce; his second book was perhaps unfinished at his death and published posthumously c.19–18bce. Tibullus' elegies are exquisitely polished, deeply engaging and extremely learned. His poems reflect in very interesting ways contemporary politics, values and political figures. Tibullus' elegies interact with those of Propertius, and he was profoundly influential in style (and I think in a particular kind of irony) upon Ovid. He is sometimes considered to be an 'easier' author, and while a comparison with his contemporary Propertius may well give a sense of what is meant by this, I think he is only 'easy' until you try and figure out what he means!

There are many aspects to Tibullus' poetry: our selection privileges a 'public' voice in which the poet ruminates on state service, Rome's destiny, and the achievements of Messalla Corvinus and his family (Messalla was Tibullus' patron). We will nevertheless see these themes 'elegised': the poet's obsession with love and death thread insistently through each poem. Further important themes in his work are a (soft) pastoral notion of the countryside (elegy, like pastoral poetry, is inherently 'urban') as a place where he and his lover might live together in harmony (this fantasy quickly self-destructs), and a recurrent celebration of rustic piety and religious practices.

I have ordered our selection 1.3, 1.7, 2.5 and then 2.1, so that we cannot run out of time before reading 2.5, his most ambitious poem. If we only read and discuss 1.3, 1.7 and 2.5, this will still make for a rich week of Latin poetry; if we want to read more 2.1 is there (and I can add more if you'd like). If you have time, please do read all of Tibullus in translation before we meet. I'm looking forward to seeing you in January, and hearing what you think!

All the best,
Paul

Translations:

Juster, A. M. *Tibullus, Elegies* (Oxford World's Classics 2012) with *en face* Latin text.

Dennis, R. G. and Putnam, M. C. *The complete poems of Tibullus: an en face bilingual edition* (University of California Press 2012)

Commentaries:

Maltby, R. *Tibullus: Elegies. Text, Introduction and Commentary* (Francis Cairns Publications, Cambridge, 2002).

Murgatroyd, P. *Tibullus, Elegies I* (Bristol University Press, repr. 1991)

Murgatroyd, P. *Tibullus, Elegies II* (Oxford University Press, 1994)

Putnam, M. C. *Tibullus: a commentary* (University of Oklahoma Press 1979)

Good, up-to-date orientation:

Gold, B. (ed.), *A Companion to Roman Love Elegy* (Wiley-Blackwell, 2012).

Thorsen, T. S. (ed.), *The Cambridge Companion to Latin Love Elegy* (Cambridge University Press, 2013).

1.3

Ibitis Aegaeas sine me, Messalla, per undas,
o utinam memores ipse cohorsque mei.
me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris,
abstineas auidas, Mors, modo, nigra, manus.
abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater 5
quae legat in maestos ossa perusta sinus,
non soror, Assyrios cineri quae dedat odores
et fleat effusis ante sepulcra comis,
Delia non usquam; quae me cum mitteret urbe,
dicitur ante omnes consuluisse deos. 10
illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
rettulit e trinis omina certa puer.
cuncta dabant reditus: tamen est deterrita numquam,
quin fleret nostras respiceretque uias.
ipse ego solator, cum iam mandata dedissem, 15
quaerebam tardas anxius usque moras.
aut ego sum causatus aues aut omina dira,
Saturni sacram me tenuisse diem.
o quotiens ingressus iter mihi tristia dixi
offensum in porta signa dedisse pedem! 20
audeat inuito ne quis discedere Amore,
aut sciat egressum se prohibente deo.
quid tua nunc Isis mihi, Delia, quid mihi prosunt
illa tua totiens aera repulsa manu,
quidue, pie dum sacra colis, pureque lauari 25
te—memini—et puro secubuisse toro?
nunc, dea, nunc succurre mihi—nam posse mederi
picta docet templis multa tabella tuis—,
ut mea uotiuas persoluens Delia uoces
ante sacras lino tecta fores sedeat 30
bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
insignis turba debeat in Pharia.
at mihi contingat patrios celebrare Penates
reddereque antiquo menstrua tura Lari.
quam bene Saturno uiuebant rege, priusquam 35
tellus in longas est patefacta uias!
nondum caeruleas pinus contempserat undas,
effusum uentis praebueratque sinum,
nec uagus ignotis repetens compendia terries
presserat externa nauita merce ratem. 40
illo non ualidus subiit iuga tempore taurus,

non domito frenos ore momordit equus,
 non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
 qui regeret certis finibus arua, lapis.
 ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant 45
 obuia securis ubera lactis oues.
 Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
 inmiti saeuus duxerat arte faber.
 nunc Ioue sub domino caedes et uulnera semper,
 nunc mare, nunc leti mille repente uiae. 50
 Parce, pater. timidum non me periuria terrent,
 non dicta in sanctos inopia uerba deos.
 quodsi fatales iam nunc expleuimus annos,
 fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
 ‘HIC IACET INMITI CONSUMPTUS MORTE TIBULLUS,
 MESSALLAM TERRA DUM SEQUITURQUE MARI.’ 55
 sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
 ipsa Uenus campos ducet in Elysios.
 hic choreae cantusque uigent, passimque uagantes
 dulce sonant tenui gutture carmen aues, 60
 fert casiam non culta seges, totosque per agros
 floret odoratis terra benigna rosis;
 ac iuuenum series teneris inmixta puellis
 ludit, et adsidue proelia miscet Amor.
 illic est, cuicumque rapax mors uenit amanti, 65
 et gerit insigni myrtea sarta coma.
 at scelerata iacet sedes in nocte profunda
 abdita, quam circum flumina nigra sonant:
 Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues
 saeuit, et huc illuc inopia turba fugit. 70
 tum niger in porta serpentum Cerberus ore
 stridet et aeratas excubat ante fores.
 illic Iunonem temptare Ixionis ausi
 uersantur celeri noxia membra rota,
 porrectusque nouem Tityos per iugera terrae 75
 adsiduas atro uiscere pascit aues.
 Tantalus est illic, et circum stagna, sed acrem
 iam iam poturi deserit unda sitim,
 et Danai proles, Veneris quod numina laesit,
 in caua Lethaeas dolia portat aquas. 80
 illic sit, quicumque meos uiolauit amores,
 optauit lentas et mihi militias.
 at tu casta precor maneat, sanctique pudoris
 adsideat custos sedula semper anus.

haec tibi fabellas referat positaque lucerna 85
 deducat plena stamina longa colu,
 at circa grauibus pensis adfixa puella
 paulatim somno fessa remittat opus.
 tum ueniam subito, nec quisquam nuntiet ante,
 sed uidear caelo missus adesse tibi. 90
 tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
 obuia nudato, Delia, curre pede.
 hoc precor, hunc illum nobis Aurora nitentem
 Luciferum roseis candida portet equis.

1.7

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
 stamina, non ulli dissoluenda deo:
 hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
 quem tremeret forti milite uictus Atax.
 euenere: nouos pubes Romana triumphos 5
 uidit et euinctos bracchia capta duces:
 at te uictrices lauros, Messalla, gerentem
 portabat nitidis currus eburnus equis.
 non sine me est tibi partus honos: Tarbella Pyrene
 testis et Oceani litora Santonici, 10
 testis Arar Rhodanusque celer magnusque Garunna,
 Carnutis et flauis caerulea lympha Liger.
 an te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
 caeruleus placidis per uada serpis aquis,
 quantus et aetherio contingens uertice nubes 15
 frigidus intonsos Taurus alat Cilicas?
 quid referam, ut uolitet crebras intacta per urbes
 alba Palaestino sancta columba Syro,
 utque maris uastum prospectet turribus aequor
 prima ratem uentis credere docta Tyros, 20
 qualis et, arentes cum findit Sirius agros,
 fertilis aestiua Nilus abundet aqua?
 Nile pater, quanam possim te dicere causa
 aut quibus in terris occuluisse caput?
 te propter nullos tellus tua postulat imbres, 25
 arida nec pluuiis supplicat herba Ioui.
 te canit atque suum pubes miratur Osirim
 barbara, Memphiten plangere docta bouem.
 primus aratra manu sollerti fecit Osiris

et teneram ferro sollicitauit humum, 30
 primus inexpertae conmisit semina terrae
 pomaque non notis legit ab arboribus.
 hic docuit teneram palis adiungere uitem,
 hic uiridem dura caedere falce comam;
 illi iucundos primum matura sapes 35
 expressa incultis uua dedit pedibus.
 ille liquor docuit uoces inflectere cantu,
 mouit et ad certos nescia membra modos,
 Bacchus et agricolae magno confecta labore
 pectora tristitiae dissoluenda dedit. 40
 Bacchus et adflictis requiem mortalibus adfert,
 crura licet dura conpede pulsa sonent.
 non tibi sunt tristes curae nec luctus, Osiri,
 sed chorus et cantus et leuis aptus amor,
 sed uarii flores et frons redimita corymbis, 45
 fusa sed ad teneros lutea palla pedes
 et Tyriae uestes et dulcis tibia cantu
 et leuis occultis conscia cista sacris.
 huc ades et Genium ludis Geniumque choreis
 concelebra et multo tempora funde mero: 50
 illius et nitido stillent unguenta capillo,
 et capite et collo mollia sarta gerat.
 sic uenias hodie: tibi dem turis honores,
 liba et Mopsopio dulcia melle feram.
 at tibi succrescat proles, quae facta parentis 55
 augeat et circa stet ueneranda senem.
 nec taceat monumenta uiae, quem Tuscula tellus
 candidaque antiquo detinet Alba Lare.
 namque opibus congesta tuis hic glarea dura
 sternitur, hic apta iungitur arte silex. 60
 te canit agricola, a magna cum uenerit urbe
 serus inoffensum rettuleritque pedem.
 at tu, Natalis multos celebrande per annos,
 candidior semper candidiorque ueni.

2.5

Phoebae, faue: nouus ingreditur tua templa sacerdos:
 huc age cum cithara carminibusque ueni.
 nunc te uocales impellere pollice chordas,
 nunc precor ad laudes flectere uerba meas.

ipse triumphali deuinctus tempora lauro, 5
 dum cumulant aras, ad tua sacra ueni.
 sed nitidus pulcherque ueni: nunc indue uestem
 sepositam, longas nunc bene pecte comas,
 qualem te memorant Saturno rege fugato
 uictori laudes concinuisse Ioui. 10
 tu procul euentura uides, tibi deditus augur
 scit bene quid fati prouida cantet auis;
 tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,
 lubrica signauit cum deus exta notis;
 te duce Romanos numquam frustrata Sibylla, 15
 abdita quae senis fata canit pedibus.
 Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
 uatis, et ipse precor quid canat illa doce.
 haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
 dicitur et raptos sustinuisse Lares 20
 nec fore credebat Romam, cum maestus ab alto
 Ilion ardentem respiceretque deos.
 (Romulus aeternae nondum formauerat Urbis
 moenia, consorti non habitanda Remo;
 sed tunc pascebant herbosa Palatia uaccae 25
 et stabant humiles in Iouis arce casae.
 lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae
 et facta agresti lignea falce Pales,
 pendebatque uagi pastoris in arbore uotum,
 garrula siluestri fistula sacra deo, 30
 fistula cui semper decrescit harundinis ordo:
 nam calamus cera iungitur usque minor.
 at qua Velabri regio patet, ire solebat
 exiguus pulsa per uada linter aqua.
 illa saepe gregis diti placitura magistro 35
 ad iuuenem festa est uecta puella die,
 cum qua fecundi redierunt munera ruris,
 caseus et niueae candidus agnus ouis.)
 ‘Impiger Aenea, uolitantis frater Amoris,
 Troica qui profugis sacra uehis ratibus, 40
 iam tibi Laurentes adsignat Iuppiter agros,
 iam uocat errantes hospita terra Lares.
 illic sanctus eris cum te ueneranda Numici
 unda deum caelo miserit indigetem.
 ecce super fessas uolitat Victoria puppes; 45
 tandem ad Troianos diua superba uenit.
 ecce mihi lucent Rutulis incendia castris:

iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
 ante oculos Laurens castrum murusque Lauini est
 Albaque ab Ascanio condita Longa duce. 50
 te quoque iam uideo, Marti placitura sacerdos
 Ilia, Vestales deseruisse focos,
 concubitusque tuos furtim uittasque iacentes
 et cupidi ad ripas arma relicta dei.
 carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas 55
 dum licet: hic magnae iam locus urbis erit.
 Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
 qua sua de caelo prospicit arua Ceres,
 quaque patent ortus et qua fluitantibus undis
 Solis anhelantes abluit amnis equos. 60
 Troia quidem tunc se mirabitur et sibi dicet
 uos bene tam longa consuluisse uia.
 uera cano: sic usque sacras innoxia laurus
 uescar, et aeternum sit mihi uirginitas.’
 haec cecinit uates et te sibi, Phoebe, uocauit, 65
 iactauit fusas et caput ante comas—
 quidquid Amalthea, quidquid Marpesia dixit
 Herophile, Phyto Graia quod admonuit,
 quaeque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes
 portarat sicco pertuleratque sinu--- 70
 haec fore dixerunt belli mala signa cometen,
 multus ut in terras deplueretque lapis.
 atque tubas atque arma ferunt strepitantia caelo
 audita et lucos praecinuisse fugam:
 ipsum etiam Solem defectum lumine uidit 75
 iungere pallentes nubilus annus equos:
 et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes
 fataque uocales praemonuisse boues.
 haec fuerant olim: sed tu iam mitis, Apollo,
 prodigia indomitis merge sub aequoribus, 80
 et succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
 omine quo felix et sacer annus erit.
 laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni;
 distendet spicis horrea plena Ceres,
 oblitus et musto feriet pede rusticus uuas, 85
 dolia dum magni deficientque lacus:
 ac madidus baccho sua festa Palilia pastor
 concinet: a stabulis tunc procul este lupi.
 ille leuis stipulae sollemnis potus acruos
 accendet, flammis transilietque sacras. 90

et fetus matrona dabit, natusque parenti
 oscula comprehensis auribus eripiet,
 nec taedebit auum paruo aduigilare nepoti
 balbaque cum puero dicere uerba senem. 95
 tunc operata deo pubes discumbet in herba,
 arboris antiquae qua leuis umbra cadit,
 aut e ueste sua tendent umbracula sertis
 uincta, coronatus stabit et ipse calix.
 at sibi quisque dapes et festas extruet alte
 caespitibus mensas caespitibusque torum. 100
 ingeret hic potus iuuenis maledicta puellae,
 postmodo quae uotis inrita facta uelit:
 nam ferus ille suae plorabit sobrius idem
 et se iurabit mente fuisse mala.
 pace tua pereant arcus pereantque sagittae, 105
 Phoebe, modo in terris erret inermis Amor.
 ars bona: sed postquam sumpsit sibi tela Cupido,
 heu heu quam multis ars dedit ista malum!
 et mihi praecipue, iaceo cum saucius annum
 et (faueo morbo cum iuuat ipse dolor) 110
 usque cano Nemesim, sine qua uersus mihi nullus
 uerba potest iustos aut reperire pedes.
 at tu, nam diuum seruat tutela poetas,
 praemoneo, uati parce, puella, sacro,
 ut Messalinum celebrem, cum praemia belli 115
 ante suos currus oppida uicta feret,
 ipse gerens laurus: lauro deuinctus agresti
 miles 'io' magna uoce 'trumphe' canet.
 tunc Messalla meus pia det spectacula turbae
 et plaudat curru praetereunte pater. 120
 adnue: sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
 sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

2.1

Quisquis adest, faueat: fruges lustramus et agros,
 ritus ut a prisco traditus extat auo.
 Bacche, ueni, dulcisque tuis e cornibus uua
 pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.
 luce sacra requiescat humus, requiescat arator, 5
 et graue suspenso uomere cesset opus.
 soluite uincla iugis: nunc ad praesepia debent

plena coronato stare boues capite.
 omnia sint operata deo: non audeat ulla
 lanificam pensis imposuisse manum. 10
 uos quoque abesse procul iubeo, discedat ab aris,
 cui tulit hesterna gaudia nocte Venus.
 casta placent superis: pura cum ueste uenite
 et manibus puris sumite fontis aquam.
 cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras 15
 uinctaque post olea candida turba comas.
 di patrii, purgarnus agros, purgamus agrestes:
 uos mala de nostris pellite limitibus,
 neu seges eludat messem fallacibus herbis,
 neu timeat celeres tardior agna lupos. 20
 tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
 ingeret ardenti grandia ligna foco,
 turbaque uernarum, saturi bona signa coloni,
 ludet et ex uirgis extruet ante casas.
 euentura precor: uiden ut felicibus extis 25
 significet placidos nuntia fibra deos?
 nunc mihi fumosos ueteris proferte Falernos
 consulis et Chio soluite uincla cado.
 uina diem celebrent: non festa luce madere 30
 est rubor, errantes et male ferre pedes.
 sed 'bene Messallam' sua quisque ad pocula dicat,
 nomen et absentis singula uerba sonent.
 gentis Aquitanae celebrer Messalla triumphis
 et magna intonsis gloria uictor auis,
 huc ades aspiraue mihi, dum carmine nostro 35
 redditur agricolis gratia caelitibus.
 rura cano rurisque deos. his uita magistris
 desueuit querna pellere glande famem:
 illi compositis primum docuere tigillis
 exiguam uiridi fronde operire domum: 40
 illi etiam tauros primi docuisse feruntur
 seruitium et plaustro supposuisse rotam.
 tum uictus abiere feri, tum consita pomus,
 tum bibit inriguas fertilis hortus aquas,
 aurea tum pressos pedibus dedit uua liquors 45
 mixtaque securo est sobria lympham mero.
 rura ferunt messes, calidi cum sideris aestu
 deponit flauas annua terra comas.
 rure leuis uerno flores apis ingerit alueo,
 compleat ut dulci sedula melle fauos. 50

agricola adsiduo primum satiatus aratro
 cantauit certo rustica uerba pede
 et satur arenti primum est modulatus auena
 carmen, ut ornatos diceret ante deos,
 agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti 55
 primus inexperta duxit ab arte choros.
 huic datus a pleno memorabile munus ouili
 dux pecoris curtas auxerat hircus opes.
 rure puer uerno primum de flore coronam
 fecit et antiquis imposuit Laribus. 60
 rure etiam teneris curam exhibitura puellis
 molle gerit tergo lucida uellus ouis.
 hinc et femineus labor est, hinc pensa colusque,
 fusus et adposito pollice uersat opus:
 atque aliqua adsiduae textrix operata mineruae 65
 cantat, et a pulso tela sonat latere.
 ipse quoque inter agros interque armenta Cupido
 natus et indomitas dicitur inter equas.
 illic indocto primum se exercuit arcu:
 ei mihi, quam doctas nunc habet ille manus! 70
 nec pecudes, uelut ante, petit: fixisse puellas
 gestit et audaces perdomuisse uiros.
 hic iuueni detraxit opes, hic dicere iussit
 limen ad iratae uerba pudenda senem:
 hoc duce custodes furtim transgressa iacentes 75
 ad iuuenem tenebris sola puella uenit
 et pedibus praetemptat iter suspensa timore,
 explorat caecas cui manus ante uias.
 a miseri, quos hic grauiter deus urget! at ille
 felix, cui placidus leniter adflat Amor. 80
 sancte, ueni dapibus festis, sed pone sagittas
 et procul ardentis hinc precor abde faces.
 uos celebrem cantate deum pecorique uocate
 uoce: palam pecori, clam sibi quisque uocet.
 aut etiam sibi quisque palam: nam turba iocosa 85
 obstrepat et Phrygio tibia curua sono.
 ludite: iam Nox iungit equos, currumque sequuntur
 matris lasciuo sidera fulua choro,
 postque uenit tacitus furuis circumdatus alis
 Somnus et incerto Somnia nigra pede. 90